

El proper diumenge, 21 de gener, Sèrbia afronta unes eleccions que són clau per al seu futur. L'antiga república iugoslava s'hi juga la possibilitat de ser membre de la Unió Europea, ja que depenent del guanyador hi pot haver un reconeixement del Tribunal Penal Internacional, un dels requisits per a l'ingrés. A més d'això, sobre les eleccions sèrbies també planeja el nou estatus per a Kosovo.

Entre el futur europeu i un passat massa present

El mes d'octubre passat, Sèrbia es va dotar de la primera Constitució després de la caiguda de Slobodan Milosevic, el president que va arrossegar el país cap a unes quantes guerres i un munt de sancions econòmiques internacionals. A pesar de moltes opinions adverses, que consideraven que la nova Carta Magna significava una continuïtat de la política de Milosevic, Sèrbia ha optat pel pragmatisme, no debades els partits afins a aquesta política són, avui dia, els que disposen de la majoria absoluta al Parlament. De fet, aquesta correlació de forces imposa un immobilisme que Sèrbia no pot acceptar, sota el risc de patir un retrocés fatal. Entre altres problemes, el país viu una fugida contínua d'experts, intel·lectuals i artistes, desitjosos senzillament de viure en unes condicions més normals.

Així doncs, les eleccions legislatives convocades per a aquest proper diumenge, 21 de gener, tenen la finalitat, i l'esperança, d'impulsar un gir i donar pas a una situació que permeti que Sèrbia pugui prendre les decisions determinants que calen per al seu futur en el marc europeu.

Les forces que poden arribar al poder del país balcànic després del 21 de gener són diverses. En primer lloc, hi ha el Partit Radical Serbi (SRS) de Vojislav Seselj, actualment retingut i inculpat per crims de guerra pel Tribunal Penal Internacional a l'Haia. Aquest partit, encapçalat per Tomislav Nikolic

per absència del líder, és el favorit en les eleccions, i els sondeigs li donen gairebé el 35% de la intenció de vot. L'SRS promet recuperar la dignitat nacional, incloent-hi una solució per a la qüestió de Kosovo que no retalli les fronteres històriques de Sèrbia. Els parlamentaris de l'SRS s'han forjat una reputació entre la gent pel seu "govor mrznje", discurs de l'odi, fet a força d'arrogància, agresivitat i insults cap a tot el que no compleixi "els requisits d'allò serbi". En una sessió parlamentària aquest passat estiu, el ministre Zoran Krasic, de l'SRS, va tractar la seva col·lega Ivana Dulic-Markovic d'*ustasha* (nacionalista croata, neonazi), només perquè és nascuda a Croàcia. La premsa afí va prendre el relleu amb tota una sèrie d'articles sensacionalistes que pretenien confirmar l'afinitat de Dulic-Markovic amb els *ustasha*.

Al seu torn, l'antic partit comunista es presenta ara reformat i rebatejat amb el nom de Partit Socialista de Sèrbia (SPS). El lidera Ivica Dacic, i disposa d'un programa similar al del Partit Radical, no debades tots dos constitueixen els pilars de l'ultranacionalisme. Els sondejos atorguen a l'SPS entre un 5 i un 6% de la intenció de vot.

El bloc democràtic. A continuació, amb el 22% de la intenció del vot, hi ha la Lliga Democràtica (DS) del proeuropeista Boris Tadic, l'actual president de Sèrbia, favorable a col·laborar amb

el tribunal de l'Haia, i la Lliga Democràtica de Sèrbia (DSS), de Vojislav Kostunica, el primer ministre, amb el 14%. Kostunica, de tendència populista, batejat per la comunitat internacional com a "nacionalista democràtic" quan calia un substitut qualsevol a l'aleshores inamobile Milosevic, continua sent l'home que pot fer tombar la balança segons quines siguin les aliances. Fins ara, Kostunica ha demostrat no tenir escrúpols i constitueix l'element més angoixant del puzzle. Al DSS s'ha unit el de la Nova Sèrbia (NS) de Velimir Ilic, una mena d'home de negocis a l'estil balcànic.

Molt a prop del 5% dels vots hi ha el G17 de Mladjan Dinkic, que promet l'enfortiment de l'economia, més llocs de treball i l'ingrés a la Unió Europea.

Kosovo, a l'espera de l'informe de l'ONU

La qüestió de Kosovo no és ni la més important ni la més complicada, però sí que és la més propícia de ser utilitzada amb finalitats electorals i populistes. De fet, les Nacions Unides van anunciar el novembre passat que esperarien fins a després de les eleccions per fer públic l'informe de l'anomenat Grup de Contacte sobre el futur estatus de Kosovo. Poc o res podria fer Sèrbia a Kosovo, i tampoc no hi ha un interès real de recuperar-lo. De fet, el veritable perill per a la definició del nou estatus de Kosovo no ve de Sèrbia, sinó de l'eix proserbi d'Europa, format per Espanya, Itàlia, Grècia i Romania. Cal recordar que Grècia donava suport sense embuts al

A més, Dinkic està disposat a lluitar contra la corrupció, contra el xovinisme radical i a buscar una solució realista per a l'estatus de Kosovo. A més d'aquests dos partits més minoritaris, hi ha el Partit Serbi de la Renovació (SPO) de Vuk Draskovic, primer ministre durant l'etapa de Milosevic i actual ministre d'Exteriors. De moment, l'SPO es nega a revelar les seves possibles aliances, però insisteix que aquestes serien amb partits "proeuropeus". L'SPO acusa la majoria dels altres partits de connivència amb els magnats serbis i de rebre diners d'aquests. Malgrat el seu populisme, Draskovic ha mostrat un pragmatisme que presagia que efectivament es pot aliar amb els proeuropeistes.

En la banda més minoritària de l'espectre hi ha el Partit Liberal Democràtic (LDP) de Cedomir Jovanovic, un petit partit que s'ha distingit per un discurs que els altres no s'atreveixen a fer. "Sèrbia no té la capacitat política, econòmica, social, ni en termes de seguretat, per governar Kosovo, que és independent des del 1999. Hem d'acceptar que els ciutadans de Kosovo governin el territori on viuen i exigir a les autoritats kosovars que els serbis autòctons gaudeixin dels mateixos drets que els

règim de Milosevic en l'època que aquest buidava Kosovo de la seva població civil. Això no obstant, el Govern grec va permetre a les tropes de l'OTAN de transitar pel seu territori, cosa que fa pensar que el mateix pragmatisme prevaldria de nou si fos necessari. Els grans esculls són ara a Itàlia, que porta anys acostant-se a Belgrad sense ni tan sols haver rebutjat el règim de Milosevic. Espanya, per la seva banda, es pren molt seriosament qualsevol acte que signifiqui la fragmentació de l'antiga federació iugoslava, per relació amb els propis problemes interns. No debades, ja va ser prou dur haver-se d'empassar la independència de Montenegro, amb les delegacions catalana i basca observant l'esdeveniment de prop, com per ara haver de permetre que Kosovo se surti amb la seva, amb una cadira a les Nacions Unides inclosa.

Una dona passa davant d'uns cartells de propaganda de les properes eleccions Sèrbies, en els quals es llegeix: "Perquè la vida no pot esperar", a Belgrad, el passat 15 de desembre.

albanokosovesos", va afirmar Jovanovic. L'LPD té un pla per a Kosovo anomenat "territori per igualtat". A més, l'LPD s'ha associat amb diversos partits petits, entre els quals hi ha la Lliga Ciutadana de Sèrbia (GSS) que lidera Natasa Micić. Tots plegats demanen la "despolitització de l'economia". A més de tots aquests, diversos partits ètnics, com els musulmans de Sandjak, els albanesos del sud de Sèrbia o els hongaresos de Voivodina, aspiren també a algun escó.

L'interès europeu. La victòria de les forces democràtiques en les eleccions del dia 21 de gener seria possible només si tots fessin front comú contra els dos pilars de l'ultranacionalisme, l'SRS i l'SPS. La vacil·lació de Kostunica o Draskovic, tradicionalment molt oportunistes, ho tiraria tot per terra. Conscient de tot això, la comunitat internacional ha fet tot el possible per promoure un canvi a Sèrbia: l'OTAN ha convidat Belgrad a l'Associació per la Pau, es desbloquegen alguns programes financers, s'ofereixen visats per als ciutadans serbis i s'ha postposat la decisió sobre l'estatus legal de Koso-

vo. Alguns altres assumptes pendents pel nou Govern serbi seran la desastrosa situació econòmica, la intromissió cada vegada més gran de l'església en la política, cosa que és un entrebanc per a les relacions no només amb Kosovo sinó també amb el Montenegro ortodox. També hi haurà sobre la taula la qüestió de l'educació, marcada sobretot per la decisió de les escoles sèrbies d'abandonar la teoria darwinista de l'evolució i abraçar el creacionisme; també la relació de l'estat amb els grups mafiosos i, sobretot, la col·laboració amb el Tribunal Penal de l'Haia, que condiciona l'entrada a la Unió Europea. Finalment, el nou Govern haurà d'afrontar les relacions interètniques amb el problema que implica l'aparició de partits neonazis, sobretot a Belgrad i a Voivodina, grups que organitzen manifestacions i actes de violència i escampen missatges del tipus "Sèrbia per als serbis" o "Noz, zica, Srebrenica", o sigui "ganivets, filferros, Srebrenica", una clara al·lusió als camps de concentració i a les massacres perpetrades a Bòsnia.

Gani Jakupi